

Het Britse vrouwen tijdschrift in de negentiende eeuw

ANNEMIEKE MEIJER

Margaret Beetham, *A Magazine of her Own? Domesticity and Desire in the Woman's Magazine, 1800-1914*, London & New York, Routledge, 1996.

ISBN 0-415-04920-2. 242 pp. £ 50,-.
(Pbk. ISBN 0-415-14112-5. £ 15.99.)

Als slim, net meisje leer je van je moeder op vrouwen tijdschriften neer te kijken. Als je gaat studeren hoor je van feministische academici dat ze je ideologische onderdrukking als vrouw betekenen, en bij Naomi Wolf, die zichzelf postfeminist noemt, kun je lezen dat zulke bladen enerzijds vrouwen onderdrukkend zijn, en anderzijds de enige kans vormen voor een vrouwelijke vorm van massacultuur. Aldus Margaret Beetham, die zich sinds *popular culture* in de jaren tachtig in de belangstelling kwam, vanuit historisch en feministisch perspectief verdiept heeft in het vrouwen tijdschrift (een woord dat in het Nederlands misschien te veel feministische connotaties heeft, maar 'damesblad' klinkt weer te tuttig).

A Magazine of her Own? geeft een chronologisch overzicht van de ontwikkeling van het Britse vrouwen tijdschrift in de negentiende eeuw, in de vorm van een reeks gedetailleerde *case-studies* met *close readings* van specifieke tijdschriften. Beetham heeft naar eigen zeggen 'honderden' titels gedepouilleerd en de hier besproken bladen daaruit geselecteerd. Het boek bestaat uit een inleiding waarin een methodologische en ideologische verantwoording wordt gegeven, gevolgd door vier delen: 'The making of the magazine 1800-50', 'The Beeton: the domestic Englishwoman and the lady 1850-80', 'New woman, new journalism, the 1880s and 90s' en 'The reinvention of the domestic Englishwoman: into the 20th century.'

Het boek is daarnaast bedoeld als een

bijdrage aan de recente discussie over gender en sexualiteit in populaire lectuur, waarbij Beetham stelt dat 'the magazine as a form has been shaped by its association with women as readers but also and crucially that the meaning of femininities [...] have been made in and through the magazine.' De inleiding staat op een irritante manier bol van het jargon. 'In addressing "women", the magazines I discuss assumed the tidy coincidence of gender and sexuality with the embodied self' is een a-historische open deur die mij in eerste instantie het ergste deed vrezen. Gelukkig wordt deze ideologische invalshoek in het boek verder op een niet-dogmatische manier uitgewerkt en met het jargon valt het op een enkele *mise-en-scène* na ook wel mee. Beetham zegt interessante en behartenswaardige dingen over, bijvoorbeeld, de rol van vrouwen als lezers, maar ook als redacteurs en journalisten, de manier waarop de representatie van koningin Victoria in woord en geschrift in de tijdschriften een niet onaanzienlijke rol speelde in de herdefiniëring van de monarchie tijdens haar regeerperiode, het fenomeen van 'the beauty' in de vrouwen tijdschriften, en de functie en rol van advertenties.

Beetham laat zien hoe al in de eerste decennia van de negentiende eeuw de vorm ontstond die het vrouwen tijdschrift tot heden ten dage kenmerkt. De *Lady's Monthly Museum or Polite Repository of Amusement and Instruction*, dat voor het eerst uitkwam in 1798 en een bloeiend bestaan leidde tot 1832, waarna het fuseerde met een nog oudere titel, de *Lady's Magazine* (1770-1832) — deze tijdschriften bevatten al standaard onderdelen als een 'lieve lita'-rubriek (wat in het Engels zo mooi de 'agony aunt' heet), mode-reportages, het geïllustreerde levensverhaal, fictie in serievorm of als short story, recensies (besprekingen), brievenrubrieken, en

zelfs de 'advertorial'. Het meest kenmerkende aspect was ook toen al wat Beetham treffend noemt 'their endlessly repeated promises of transformation' van de lezers.

Het Engelse vrouwentijdschrift werd bijna zonder uitzondering gemaakt in Londen, in tegenstelling tot veel kranten en algemene tijdschriften die een provinciaals karakter droegen. Het kwam op in de late achttiende en vroege negentiende eeuw, en richtte zich in eerste instantie op een lezeres uit de hogere klassen, een dame die de verantwoordelijkheid had voor kinderen en personeel, met veel vrije tijd en belangstelling voor mode. In de jaren 1830-1840 vond een enorme uitbreiding plaats van de periodieke pers. Door de groei van de spoorwegen vanaf 1840 verbeterde de distributie van tijdschriften en ontstonden nieuwe verkooppunten: de stationskiosken die W.H. Smith in 1848 onder het motto 'All who ride may read' begon, deden de verkoop van boeken en tijdschriften omhoog schieten. Het ontstaan van het familietijdschrift was een van de belangrijkste ontwikkelingen uit die tijd, naast de publicatie van 'Evangelical'-tijdschriften die zich bezighielden met christelijk moederschap. Beetham besteedt uitgebreid aandacht aan het *Englishwoman's Domestic Magazine* (vanaf 1852) dat zij beschouwt als een keerpunt in een ontwikkeling die begint met het exclusieve blad voor 'ladies' en die in de jaren negentig van de eeuw zou leiden tot de goedkope 'popular women's domestic journals' die nog steeds de hoofdmoot van het genre vormen. (Wie overigens in de British Library het

Englishwoman's Domestic Magazine van 1865 wil onderzoeken zal stuiten op beperkte inzagemogelijkheden: een enigszins uit de hand gelopen discussie in de ingezonden-brievenrubriek over het kastijden van dienstbodes en het insnoeren van jonge meisjes in corsetten, leidde indertijd tot een nationale controverser die de reputatie van het tijdschrift geen goed heeft gedaan en die de bibliotheek nog steeds op haar hoede doet zijn voor de minder serieuze onderzoeker).

De jaren tachtig en negentig waren bovendien de tijd van New Journalism (nieuw in de zin dat het het product was van verbeterde druktechnieken, gevestigde tradities losliet, en democratischer was door zich te richten op een groter publiek) en van de *New Woman* ('Who cuts her back hair off quite short/And puts on clothes she didn't ought/And apes a man in word and thought? – *New Woman*'). Beetham definieert deze twee fenomenen in relatie tot elkaar en beschrijft New Journalism als een 'feminisering' van de pers 'in sofar as it stressed feeling rather than reason, the personal rather than the authoritative tone, the private or human interest aspect of its stories as against their public aspect'. De eerste jaren van de twintigste eeuw zagen enerzijds het ontstaan van tijdschriften die 'womens' rights' uitdroegen (het tijdschrift *Woman* onder de veelzeggende titel 'Forward but not too fast'), anderzijds de consolidatie van de 'penny domestic magazine' waarin *Viva*, *Libelle* en *Margriet*, al die bladen waarvoor wij nette meisjes de neus ophalen en die we toch zo graag lezen, al duidelijk te herkennen zijn.